

Vergaderjaar 1993–1994

23 543

Wijziging van de Algemene wet bestuursrecht in verband met opnemings van regels betreffende het gebruik van de taal in het bestuurlijk verkeer

A

OORSPRONKELIJKE TEKST VAN HET VOORSTEL VAN WET EN VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING ZOALS VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE EN VOOR ZOVER NADIEN GEWIJZIGD

I. VOORSTEL VAN WET

Wijzigingen in artikel 1:

- Het tweede lid van artikel 2:6 luidde:
  2. Het eerste lid geldt niet, voor zover:
    - a. bij of krachtens de wet anders is bepaald, of
    - b. het gebruik van een andere taal doelmatiger is en belangen van derden daardoor niet onevenredig worden geschaad.
      - Het derde lid van artikel 2:6 ontbrak.
      - Artikel 2:12, onder a, eindigde met het woord «of».
      - In artikel 2:12, onder b, ontbrak het woord «of».
      - In artikel 2:12 ontbrak sub c.
      - In artikel 2:12 ontbrak het tweede lid.
      - Het derde lid van artikel 2:13 luidde:
        3. Indien het schriftelijk stuk een besluit of andere handeling inhoudt waardoor de verzoeker rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen, wordt de vertaling kosteloos verstrekt.

II. MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen gedeelte

- In hoofdstuk II, paragraaf 3, ontbraken de vierde tot en met elfde alinea.
- In hoofdstuk III, paragraaf 1, ontbraken de beide laatste alinea's.

- In hoofdstuk III, paragraaf 2, ontbrak de laatste alinea.
- In hoofdstuk III, paragraaf 3, luidde de tweede volzin van de eerste alinea: Weliswaar kent de Nederlandse Grondwet dit recht niet expliciet, doch wel impliciet.
- In hoofdstuk III, paragraaf 3, tweede alinea, begon de eerste volzin met het woord «Ook». In dezelfde volzin ontbrak het woord «wel».
- In hoofdstuk III, paragraaf 3, tweede alinea, werd in de tweede volzin de Engelse tekst van artikel 27 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR) vermeld. Deze luidde: In those states in which ethnic, religious, or linguistic minorities exist, persons belonging to such minorities shall not be denied the right, in community with the other members of their group, to enjoy their own culture, to profess and practise their own religion, or to use their own language.
- In hoofdstuk III, paragraaf 3, tweede alinea, werden in de derde volzin in plaats van de term «linguïstische minderheid» de woorden «linguistic minority» gebezigd.
- In hoofdstuk III, paragraaf 3, tweede alinea, luidde de laatste volzin: Hoewel artikel 27 van het verdrag van de overheid geen bijzondere maatregelen verlangt, waarbij aan de desbetreffende minderheden speciale rechten zouden worden toegekend, achten wij het moment aangebroken om voor wat betreft het gebruik van het Fries

- in het bestuurlijke verkeer, in het voorliggende wetsvoorstel aan dit recht nadere uitwerking te geven.
- In hoofdstuk III, paragraaf 3, ontbraken in de voorlaatste alinea in de volzin beginnende met «De Friese taal mag altijd gebruikt worden» de woorden: binnen de provincie Friesland.
- In hoofdstuk III, paragraaf 4, luidde de eerste volzin: Naast dit wetsvoorstel is thans op hetzelfde vlak ook nog het handvest inzake regionale en minderheidstalen van de Raad van Europa in procedure.
- In hoofdstuk III, paragraaf 4, tweede alinea, luidde de derde volzin: De globale hoofdregels van het handvest worden uitgewerkt in de meer gedetailleerde wet Friese taal in het bestuurlijk verkeer.
- In de aanduiding van paragraaf 6 van hoofdstuk III ontbraken de woorden «op het vlak van het gebruik van de Friese taal in het bestuurlijk verkeer».
- In hoofdstuk III, paragraaf 6, luidde de eerste volzin: Het wetsvoorstel regelt het mondeling en het schriftelijk gebruik van de Friese taal in het bestuurlijk verkeer door de burger en door de overheid.
- In hoofdstuk III, paragraaf 6, ontbrak de tweede volzin.
- In hoofdstuk III, paragraaf 8, laatste alinea bevatte de voorlaatste volzin na de woorden «ambtenaren die» de woorden: bovendien nog.
- In hoofdstuk III, paragraaf 12, ontbrak de laatste volzin van de derde alinea.
- In hoofdstuk III, paragraaf 12,

luidde de eerste volzin van de laatste alinea: Bij de uitvoering van artikel 2:13, derde lid, staat de vraag centraal wat de term «belang» in concrete gevallen inhoudt.

– In hoofdstuk III, paragraaf 13, luidde de laatste volzin van de derde alinea: Aan dit bezwaar is in zoverre tegemoet gekomen dat ook stukken ter directe voorbereiding van documenten met voorschriften van algemene strekking door ons geacht worden in de eerder genoemde categorie van verplicht dubbelzijdige documenten te zijn opgenomen.

Artikelsgewijze toelichting

– De toelichting op artikel 2:6, tweede lid, onder a, is vervangen door de gelijklopende toelichting op artikel 2:6, derde lid.

– De toelichting op artikel 2:6, tweede lid, onder b, luidde:

Tweede lid, onder b

Hoewel de jurisprudentie hierover geen informatie levert, is het van groot belang dat een algemene uitzondering op de hoofdregel wordt gemaakt voor die gevallen, waarin het gebruik van een andere taal dan het Nederlands doelmatiger is en de belangen van derden daardoor niet onevenredig worden geschaad. Er zijn diverse situaties denkbaar waarin het praktisch is wanneer het bestuursorgaan of een daaraan ondergeschikte een vreemde taal gebruikt; te denken valt aan het geval van een ambtenaar die een bepaalde vreemde taal machtig is, die wordt geconfronteerd met een slechts die vreemde taal sprekende persoon. Daarbij moet bedacht worden dat de toeneming van het internationale verkeer leidt tot een groter aantal contacten tussen bestuursorganen en buitenlanders die meestal geen Nederlands spreken. In dat geval zou het zelfs onbehoorlijk kunnen zijn indien de ambtenaar weigerde de vreemde taal te spreken.

Er zij voorts op gewezen dat in een aantal gemeenten een beleid wordt gevoerd dat erop gericht is burgers die het Nederlands onvoldoende machtig zijn, van dienst te zijn door het inzetten van ambtenaren die bepaalde vreemde talen spreken. Het zou ongewenst zijn indien de regeling een dergelijk beleid onmogelijk zou maken. Een vrij algemene categorie is vanzelfsprekend het diplomatiek verkeer, daaronder begrepen de

werkzaamheden van Nederlandse ambassades.

De uitzondering van het tweede lid, onderdeel b, is zeer algemeen geformuleerd. Het is bij de huidige stand van de rechtsoptwikkeling niet mogelijk de wettelijke formulering nader aan te scherpen. Wel kunnen enige opmerkingen worden gemaakt over de beoogde werking in de praktijk.

Of een beroep kan worden gedaan op de uitzondering van het tweede lid, onder b, zal afhangen van het concrete geval. Zo geldt in het algemeen, dat wetgeving in de Nederlandse taal zal moeten worden gesteld. Ook zal voor het publiek bestemde schriftelijke informatie in het Nederlands moeten worden gesteld; soms is het echter nuttig dat deze tevens in een andere taal wordt gesteld, dit met het oog op het bereiken van anderstaligen of buitenlanders in Nederland. Op een in een vreemde taal gedaan verzoek om informatie kan onder omstandigheden het meest adequaat in dezelfde taal worden geantwoord. Gaat het om informatie aan een concrete burger, dan is het niet verboden deze informatie slechts in een vreemde taal te stellen. Soms zal dat zelfs geboden zijn. Te denken valt aan het voorbeeld van een Engelstalig verzoek om een inlichting; tenzij dit al te veel complicaties meebrengt, kan het onbehoorlijk zijn om de inlichting in het Nederlands te geven. De uitspraken van de Nationale ombudsman kunnen hier een rol spelen.

Bij de voorgaande vraag moet worden meegewogen, of belangen van derden door het gebruik van een vreemde taal niet onevenredig worden geschaad. Hierbij speelt de reikwijdte van de handeling van het bestuursorgaan een rol. Belangen van een derde zullen niet snel onevenredig worden geschaad in het eerdergenoemde voorbeeld van het verstrekken van een inlichting in het Engels aan een Engelsman. Dit ligt anders wanneer het gaat om handelingen met een ruimere strekking, zoals beschikkingen (waartegen beroep kan worden ingesteld door derden) of zelfs besluiten van algemene strekking of wetgeving.

– In de aanduiding van de toelichting op artikel 2:12 ontbraken de woorden «Eerste lid».

– In de eerste volzin van de tweede alinea van de toelichting op artikel

2:12 ontbraken de woorden «danwel stukken ter voorbereiding van deze besluiten of regels».

– De laatste volzin van de tweede alinea van de toelichting op artikel 2:12 luidde: Daarvoor zij verwezen naar paragraaf 11 van hoofdstuk III van deze memorie van toelichting.

– De toelichting op het tweede lid van artikel 2:12 ontbrak.

– Aan de toelichting op artikel 2:13 ontbrak de laatste alinea.

– De bijlage (advies van 7 januari 1993 van de Commissie wetgeving algemene regels van bestuursrecht inzake vastlegging van de positie van de Nederlandse taal in het bestuurlijk en rechtsverkeer) ontbrak.